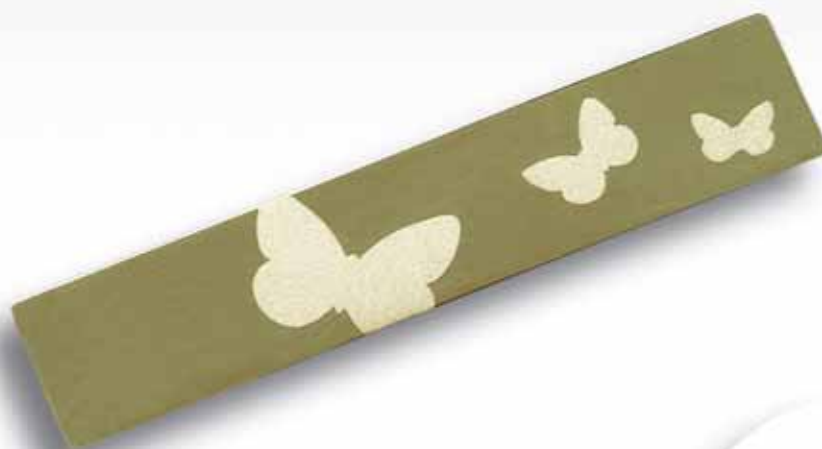

Milan Klajnšek Zdenka Hanc
Zvonko Lešnik
Milan Zakelšek

Letošnji dobitniki Zlatih metuljev

Uprava str. 4

Montaža nove linije str. 5

Izparilniki str. 6

Dobitniki zlatih metuljev str. 10–11

Po poklicu sem kemijski tehnik str. 13

Intervju str. 14–16

Reportaža str. 22–23

Iz vsebine

4

5

6

8

9

10

13

14-16

18

19

20

22-23

24-25

4 Uprava

5 Montaža nove linije

6 Izparilniki

7 Inovativnost

8 Ekološki otok

9 Predstavitev poklicev

10-11 Dobitniki zlatih metuljev

12 Prejemniki jubilejnih listin

13 Po poklicu sem

14-16 Intervju

17 Kolumna

18 Mreža znanja

19 Razstava grafik

20 Fotografije meseca

21 Postanek

22-23 Reportaža

24-25 Fotoreportaža

26 Silvestrski recept

27 Križanka

Naslovnica: Talumovo priznanje zlati metulj

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Pretakala se je **pozitivna energija**

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Tudi letošnji tovarniški praznik je za nami. Mineva leto, ki bi mu mirno lahko rekli leto sprememb. Letos smo začeli reorganizirati poslovanje in letos se je zamenjalo vodstvo v družbi Talum.

Praznične aktivnosti so potekale tri dni. Začelo se je s tradicionalnim srečanjem upokojencev. V četrtek, 17. novembra, se jih je v veliki dvorani restavracije Pan zbralo kakih 350. Vedno se radi udeležijo tega srečanja, na katerem je glavna stvar pogovor. Večina se jih vidi le enkrat na leto, in to prav na tovarniškem srečanju. Ko sem jih gledal, se mi je zdelo, da nekateri hodijo na srečanja že dvajset let, druge sem pa še »včeraj« videl v »fabriki«. Pozdravil jih je predsednik Uprave Marko Drobnič in se jim med drugim zahvalil za njihov delež pri izgradnji Taluma. Posebej je poudaril, da brez njih Talum ne bi bil tak, kot je.

V petek smo se v isti dvorani zbrali zaposleni. Tudi nas je uvodoma pozdravil predsednik Uprave. Obakrat je govoril o prihodnosti Taluma, ki po njegovih besedah ne bo lahka. Problemi s ceno električne energije lahko že drugo leto povzročijo ponovno uga-

šanje elektrolize. Napovedi sicer niso pesimistične, toda realnost bo kljub temu lahko dokaj kruta. Obakrat je spregovoril tudi prejšnji predsednik Uprave Taluma, mag. Danilo Toplek, ki se mu je sedanjí predsednik posebej zahvalil za dolgoletno uspešno vodenje tovarne. Danilo Toplek seveda ostaja v Talumu in še naprej opravlja nekatere naloge, ki jih je opravljal že prej. Predvsem gre za oskrbo z električno energijo. Njegove izkušnje in znanje pa bodo še kako koristni pri nadaljnjem razvoju in delu Taluma.

Spet smo podelili tovarniška priznanja zlati metulj. O tem več v nadaljevanju.

Zabava se je potem razvila v resnično prijetno druženje. Že dolgo nismo bili priča tako sproščenemu vzdušju, tako žarečim obrazom, taki energiji, ki se je pretakala po dvorani. In toliko pozitivnosti je bilo na kupu. Ljudje so tako rekoč skandirali že ob nastopu Talumovega pihalnega orkestra, ki ga nikakor niso spustili z odra. Presenetili so tudi člani vokalne skupine Sonus iz Oplotnice. Prefinjeno izbrane skladbe so bile kot nalašč za tako družbo,

kot je bila v petek naša. Tudi ansambel je naredil svoje. Odlična glasba je zagotavljala nenehno polno plesišče. Škoda le, da je na naših zabavah vedno premalo plesalk. Mimogrede: pojavile so se tudi take ideje, da bi našo zabavo združili z zabavo kakega podjetja, v katerem je zaposlenih več žensk. In tako podjetje v naši sosesčini imamo. Toda tako kot je bila Malemu princu najljubša njegova vrtnica, so nam najljubše naše dame. In naj tako tudi ostane.

Sobota je vedno rezervirana za dan odprtih vrat, ko v Talum povabimo vse, ki bi radi videli, kako teče aluminij. Letos se jih je ponovno zbralo veliko. Okoli 200 gostov je prišlo. Posebej so bili povabljeni tudi župani sosednjih občin, ravnateljci vrtca in osnovne šole v Kidričevem ter oba kandidata za poslanca. Sprejel jih je predsednik Uprave in z njimi pokramljal ob kavi in rogljičkih.

Letos je torej praznovanje potekalo v zelo pozitivnem ritmu. Ponovno se je zdelo, da talumovci držimo skupaj, in to je kljub vsem težavam, ki so na vidiku, dobra popotnica za naprej. ▣

»Ponovno se je zdelo, da talumovci držimo skupaj, in to je kljub vsem težavam, ki so na vidiku, dobra popotnica za naprej.«

Praznik

MARKO DROBNIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

Praznik je običajno dan, ko praznujemo. Včasih sami, pogosteje s tistimi, s katerimi delimo občutke in uspehe ob praznovanju. Naš tovarniški praznik je dan vseh talumovcev, saj nas podjetje povezuje in združuje. Zato smo na ta dan skupaj drug z drugim in s Talumom. Brez nas ni Taluma, Talum pa je duša naše biti že 57 let.

Pomembno je, da znamo ceniti prispevek vseh, ki so že v preteklosti pomagali in še danes pomagajo soustvarjati podobo naše tovarne. Več kot 10.000 nas je! Ponosni smo lahko nase, na svoje dosežke, na svojo zgodovino, na urejeno podobo tovarne, na tehnično in tehnološko dovršenost in na dejstvo, da obstajamo tudi sedaj, ko je marsikatero podjetje v teh turbulentnih časih propadlo.

58. leto bo zagotovo eno izmed težjih v zgodovini Taluma. Naslednje leto bomo namreč morali sprejeti odločitev o nadaljnjem obratovanju elektrolize in o strategiji načrtovanja podobe za naslednje srednjeročno obdobje. Če bomo hoteli uresničevati naše smernice o preoblikovanju skupine, potrebujemo elektrolizni aluminij še kar nekaj časa.

Verjamem, da bo navkljub čudnim časom naša država prepoznala vse pozitivne narodno-gospodarske učinke Taluma ter našo nadpovprečno učinkovitost v branži v Evropi in nam omogočila konkurenčne pogoje pri oskrbi z energijo. Če ne bo tako, Taluma že drugo leto ne bo več! Rezerv za pokrivanje previsoke cene električne energije namreč nimamo več!

Ob tej priložnosti bi se vam, dragi sodelavke in spoštovani sodelavci skupine Talum, želel zahvaliti za vaš trud, vnemo in pomoč pri sooblikovanju podobe tovarne. Želim vam, da z veliko mero odprtosti izkoristite naše praznične dni za druženje in iskanje priložnosti za nadaljnje sodelovanje in poglobljanje naših odnosov. Obdobje, ki je pred nami, zahteva od nas medsebojno solidarnost, saj bomo lahko le skupaj dovolj močni za premagovanje težav in za soočanje s prihodnjimi izzivi. Večkrat smo že dokazali, da to znamo in zmoremo. Tudi tokrat bomo! Upravičeno smo lahko ponosni nase in na to, da smo talumovci. Praznujmo torej naš 57. rojstni dan z dvignjeno glavo, četudi to ob vseh navedenih problemih ni prav lahko! ■

Talum spet s polno paro

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Dr. Zlatko Čuš, član Uprave za razvojno tehnično področje

Po dveh letih in pol Talum spet z vsemi svojimi kapacitetami proizvaja primarni aluminij. Tako smo v prvih devetih mesecih proizvedli 54.194 ton elektroliznega aluminija, kar je kar za 81 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Skupaj smo proizvedli 83.421 ton proizvodov iz aluminija.

Za ta obseg primarnega aluminija smo proizvedli 30.875 pečenih anod ter dodatno še 1.568 ton za zunanega kupca SGL. V livarnah smo v enakem obdobju proizvedli 40.081 ton drogov, 1.702 tona palic, 21.183 ton hlebčkov ter 2.667 ton širokega traku. V Rondelicah smo proizvedli 27.589 ton ozkega traku za izdelavo 15.429 ton rondelic. K skupni blagovni proizvodnji 83.421 ton sta svoj prispevek dodala še proizvodnja 487 ton izparilnikov ter 1.074 ton ulitkov.

Seveda je bila za izvedbo omenjene blagovne proizvodnje poleg prizadevanja proizvodnih podjetij potrebna tudi velika podpora

storitvenih podjetij in strokovnih služb. Mogoče bi na tem mestu omenil le, da prav v tem obdobju Talum Servis in inženiring izvaja zaključna dela pri montaži in zagonu druge linije za litje ozkega traku v podjetju Rondelice. Linija bo začela poskusno delovati v času 57. tovarniškega praznika.

Da življenje ne bi bilo preveč preprosto, smo priča evropski finančni krizi, v kateri tudi Slovenija na žalost začenja igrati pomembno vlogo, ter seveda politični krizi, ki se odraža v paralizi delovanja vlade. Kar nepojmljivo je, da živimo v moderni državi, v kateri imamo sodišča, ki ne sodijo, vlado, ki ne vlada, in kmalu bomo imeli industrijo, ki ne bo proizvajala.

Seveda bi to vodilo v popoln zastoj in bankrot naše države, kar pa se seveda ne sme zgoditi. Upajmo, da nam bodo tokratne volitve prinesle vlado, ki se bo odgovorno obnašala do svojega premoženja in ljudi. ■

Montaža nove linije za ozki trak v zaključni fazi

V odvisni družbi Talum Rondelice smo aprila letos v Makedoniji kupili rabljeno linijo Andritz za valjanje in navijanje ozkega traku. V sklopu nabavljene opreme so bili tudi rezervni deli (valji za toplo in hladno valjarstvo), ki jih bomo lahko v prihodnjih letih uporabili tudi na naši obstoječi liniji za ozki trak. Našo in makedonsko linijo je v začetku osemdesetih let dobavilo avstrijsko podjetje Andritz, tako da sta liniji po svojih strojno-mehanskih karakteristikah identični.

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V Makedoniji je bila oprema namenjena za proizvodnjo ozkega traku in rondelic iz cinka. Te so se uporabljale kot vhodna surovina za ohišja baterij. Konec osemdesetih let se je na trgu pojavil nadomestek (nikelj-kadmijeve baterije), kar je pomenilo konec proizvodnje cinkovih rondelic v Makedonski Kamenici, kjer še danes deluje rudnik cinka.

V Talumu smo v zadnjih desetih letih postopoma odpravljali posamezna ozka grla pri proizvodnji rondelic. Proizvodnja ozkega traku je bila v tem času pogosto deležna večjih in manjših tehnoloških izboljšav. S proizvodnjo 35.000 ton ozkega traku letno pa je bila leta 2010 dosežena maksimalna proizvodna kapacitete obstoječe linije za ozki trak, zato smo se v začetku letošnjega leta odločili za širitev proizvodnje ozkega traku z dodatno linijo.

Osnovni namen nakupa in montaže druge linije za ozki trak je povečevanje kapacitet za proizvodnjo ozkega traku in s tem proizvodnje rondelic do 27.000 ton letno. To je torej toliko, kolikor znašajo danes maksimalne talilno-livne kapacitete in kapacitete za izsekovanje.

Zagon nove linije za ozki trak zaradi omejitev pri pripravi taline, pri izsekovanju, površinski obdelavi in pakiranju rondelic ne pomeni tudi avtomatske podvojitve proizvodnih kapacitet.

Kot večina projektov v Talumu tudi naš projekt ni samo investicijski, ampak ima velik razvojni pomen. V sklopu linije je namreč tudi nov livni stroj, ki ga je po naših tehnoloških zahtevah in navodilih izdelalo sestrsko podjetje Talum Servis in inženiring. Novi livni stroj ima večji premer livnega kolesa, kar nam bo v naslednjih letih omogočilo dodatno povečevanje livne hitrosti in s tem povečevanje letne proizvodnje predvsem legiranih rondelic. Način izvedbe projekta, ko obnavljamo in posodablamo rabljeno

opremo, pomeni z vidika porabe investicijskih sredstev velik prispevek k racionalni porabi le-teh, pomeni pa tudi veliko dodatnega dela in veliko odgovornost za vse, ki v tem projektu neposredno sodelujemo.

Člani projektne skupine si v tem času kar najbolj prizadevamo, da bi novo linijo zagnali do predvidenega roka, to je do konca novembra. Na ta način bomo v odvisni družbi Talum Rondelice pravočasno pripravljeni na nove izzive, ki nam jih tržišče ponuja v letu 2012. ▣

Nujno je treba povečati proizvodnjo

V družbi Talum Izparilniki, d. o. o., izdelujemo izdelke, ki se vgrajujejo v različne hladilne in zamrzovalne aparate. V teh aparatih se uporabljajo v glavnem trije tipi izparilnikov: plošče *roll bond*, ki jih proizvajamo pri nas, cevno-ploščni izparilniki, ki so preprostejša različica izparilnikov, in dinamični izparilniki (*no-frost*), ki so trenutno najpopularnejši.

BRANE KOŽUH

FOTO: SRDAN MOHORIČ

ki so ostali, pa so močno zmanjšali svoja naročila. Zaradi teh dogodkov v preteklosti se trenutno v Izparilnikih soočamo s premalo naročili. Proizvodnja poteka v eni izmeni, ki tudi ni popolnoma zasedena. Temu primeren je tudi poslovni rezultat.

V Izparilnikih se zavedamo, da je za izboljšanje poslovanja nujno treba povečati obseg proizvodnje. Zaradi tega vlagamo veliko energije, da bi ponovno pridobili izgubljene in še nove kupce ali da bi pri obstoječih povečali količine. Tovrstne aktivnosti v letošnjem letu so doslej že dale prve pozitivne rezultate. Pri do sedaj največjem kupcu naših izparilnikov smo pridobili še devet novih pozicij, ki se bodo začele serijsko izdelovati naslednje leto, trenutno pa sodelavci v Servisu in inženiringu izdelujejo orodja za izsekovanje. Še bolj smo ponosni, da smo pridobili novega kupca v Italiji. Dogovorjene količine za drugo leto res niso velike, vendar pričakujemo, da se bodo v prihodnje povečevale.

Glede na energetske učinkovitost so izparilniki *roll bond* najboljši, vendar se je njihova poraba v preteklih letih zmanjšala v primerjavi z drugima dvema tipoma, ki sta cenejša. K temu je veliko pripomogla tudi svetovna recesija, ki potrošnike sili v nakupe cenejših hladilnih in zamrzovalnih aparatov. Danes ocenjujemo, da se je trg izparilnikov umiril in da se razmerja v porabi posameznih tipov izparilnikov bistveno ne spreminjajo več. Poraba plošč *roll bond* je pri posameznih kupcih različna: pri nekaterih raste, pri drugih tudi pada. Glede na vedno večjo ozaveščenost ljudi za uporabo varčnih aparatov razreda A+++ je po nekaterih prognozah pričakovati ponovno rast *roll bonda*, saj je z drugima dvema tipoma izparilnikov težko doseči zahtevano energetske učinkovitost.

Pred dvema letoma je znašala proizvodnja izparilnikov v družbi Talum Izparilniki okoli 2000 ton na leto, zatem pa so bile storjene nekatere poteze, zaradi katerih smo izgubili veliko kupcev, tisti,

Naša proizvodnja izparilnikov je trenutno vezana samo na tržišče hladilnih in zamrzovalnih aparatov. V prihodnje želimo svoje izdelke tržiti tudi na drugih trgih za druge namene uporabe. S tem namenom smo letos začeli izvajati štiri razvojne projekte, katerih cilj je povečati asortiman izdelkov in s tem tudi obseg proizvodnje. Razvojne priložnosti iščemo v izdelkih, ki so namenjeni proizvodnji energije iz alternativnih virov. Gre za dva tipa absorberjev za sončne kolektorje, kondenzatorje za toplotne črpalke in toplotne prenosnike za fotovoltaične panele.

Čeprav se novi izdelki na zunaj od obstoječih ne razlikujejo bistveno, so razmere, v katerih delujejo, bistveno bolj zahtevne. Prenašajo različne medije, od katerih so nekateri taki, ki povzročajo korozijo, prenašati morajo bistveno višje pritiske, ki so tudi do 20-krat višji kot v hladilniških izparilnikih, in temperature prek 200 °C. Za vse zahteve je treba najti ustrezno tehnično rešitev, ki bo

zadovoljila končne uporabnike. Pri razvoju novih izdelkov se zavzemamo za to, da naši izdelki ne bi bili samo izparilne plošče, ampak da bi bile te opremljene še s raznimi cevmi, priključki in drugimi mehanizmi. Na ta način bomo izdelkom povečali dodano vrednost in seveda prodajno ceno.

Naši razvojni projekti so v različnih fazah. Pri vseh je treba izdelati številne prototipe in jih preizkusiti v skladu s tehničnimi zahtevami. Preizkušanje je največkrat zelo zahtevno in v Talumu neizvedljivo, saj nimamo ustrezne opreme. Zaradi tega moramo sodelovati z zunanjimi inštitucijami in potencialnimi kupci. Povezovanje s kupci je še posebej pomembno, saj je samo od njih odvisna kasnejša prodaja. Z nekaterimi novimi idejami smo pri potencialnih kupcih dosegli kar precejšnje zanimanje, zato smo prepričani, da nam bodo vlaganja v razvoj v prihodnosti prinesla uspeh in pozitivne poslovne rezultate. ■

Inovativnost kot vzvod ustvarjanja dodane vrednosti (1)

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC

V sklopu aktivnosti za pripravo Strateškega razvojnega načrta skupine Talum za tri- do petletno obdobje je 7. oktobra 2011 potekala prva usmerjena delavnica za »sprostitve« inovativnega potenciala zaposlenih, ki jo je moderirala mag. Violeta Bulc iz podjetja Vibacom.

Namen delavnice je v različnih skupinah zaposlenih osvetliti tista ključna področja poslovanja podjetja danes in v prihodnosti, ki jih je treba najbolj razvijati. Med njimi so prav gotovo »obvladovanje« naših strank oziroma kupcev in vseh drugih deležnikov, s katerimi soustvarjamo naš uspeh danes in s katerimi ga želimo in moramo soustvarjati tudi v prihodnje.

S kom vse soustvarjamo naš uspeh?

Prepoznavanje, poznavanje in sodelovanje z deležniki, ki vplivajo na naše poslovanje in s katerimi soustvarjamo naš uspeh, je izjemnega pomena za prihodnjo rast in razvoj podjetja. Vsi zgoraj navedeni so nepogrešljivi, lahko pa jih razvrstimo po prioritetah.

Ključni vzvodi uspeha pri strankah

V nadaljevanju nas čaka definiranje vrednostne verige (vseh procesov od primarnih surovin do končnega izdelka) in mesta, na katerem se trenutno nahajamo v celotni panogi aluminija. Odgo-

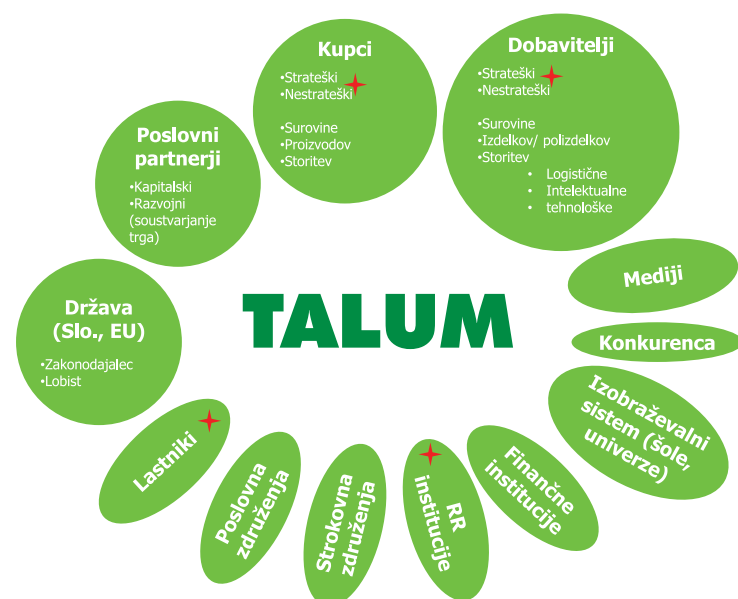
voriti si moramo, na katero mesto se želimo pozicionirati v prihodnje, končni cilj pa je ponuditi trgu končne izdelke in najzahtevnejše storitve.

Zakaj/kako smo jih pridobili kot svoje stranke?

- lastna pridobitev
- skupni razvoj
- prilagodljivost, kakovost
- perspektiven izdelek – inovacija
- zgodovinske vezi
- sejem

Kaj danes stranke od nas kupujejo oziroma kaj plačajo?

- izparilne plošče
- ohišja črpalk + razvoj
- aluminij
- drogovi
- reciklažni aluminij
- storitve

★ Deležniki, s katerimi je treba medsebojni odnos upravljati najbolj aktivno!

STRANKE

Kaj jim moramo ponuditi, da jih obdržimo? Zakaj ostajajo z nami?

- debeline materialov ↓
- višja kakovost izdelka
- višja uporabna vrednost za kupca
- razvoj tistega, kar je za kupca dodana vrednost
- tehnološki postopki
- poenostavitev proizvodov (debelina, teža, oblika)
- prilagajanje tržnim potrebam stranke
- bližina in varnostne zaloge

Kje vidimo potencial rasti?

- nadomestilo za baker
- električni avtomobili/hibridi
- alternativni viri energije
- sistemi s »skupnim dovodom« (*common rail*)
- skupni nakup na trgu (odpadni aluminij)
- skupne raziskave trga in nove priložnosti
- združevanje proizvodnih kapacitet
- kompenzacije (kupec ↔ dobavitelj)
- reciklažni aluminij
- Kokilno litje (brez poroznosti)

Podnebne spremembe in gospodarski razvoj

Emisije toplogrednih plinov: Svet, Slovenija in Talum

Politiki EU, ki se posvečajo podnebnim spremembam, gredo konec meseca na podnebni vrh v južnoafriški Durban s ciljem, doseči okvir za svetovni dogovor, ki bo sprejet predvidoma leta 2015. Poudarjamo predvidoma, saj so bili načrti za skupni dogovor že večkrat pripravljeni, vendar brez vidnejšega napredka pri zbliževanju tako različnih interesov.

DR. MARKO HOMŠAK,
VIKTOR NAPAST
FOTO: SRDAN MOHORIC

Evropska komisija čedalje bolj prepleta boj s podnebnimi spremembami z gospodarskim razvojem, učinkovito rabo energije in energetske varnostjo ter delovnimi mesti. Po podnebnem kažipotu nastaja še energetski, pripravljajo pa še predpise za ozelenitev prometa. Izpusti toplogrednih plinov (TGP) iz industrijskih procesov so se precej zmanjšali, tako da je nujno poseči po ukrepih na področju energetike, prometa in kmetijstva. Evropske podnebne politike Durban ne bo spremenil. Velja namreč podnebni energetski paket, ki do leta 2020 predvideva 20-odstotno zmanjšanje emisij, do leta 2050 pa naj bi bile emisije manjše kar za 80 odstotkov. Če bi takšni ukrepi veljali na svetovni ravni oziroma če bi se povezale države z najmanj 80 odstotki svetovnih emisij, potem bi to nekaj pomenilo. EU ima namreč le 11-odstotni svetovni delež emisij.

Naslednje leto bo še vedno veljal evropski sistem trgovanja z emisijami, za katerega se je mednarodno zanimanje precej povečalo. Kitajska namerava uvesti pilotno trgovanje v šestih ali osmih industrijskih območjih. Spremenilo se bo le to, da bodo leta 2013 že 51 odstotkov vseh dovoljenj za emisije prodali na dražbah, zdaj jih 90 odstotkov razdelijo brezplačno, trgovanje bo poenoteno in ne več vezano na države članice.

Slovenija je Kjotski protokol ratificirala leta 2002. Protokol jo zave-

zuje k 8-odstotnemu zmanjšanju emisij do leta 2012 glede na izhodiščno leto 1986. Poleg tega EU-zakonodaja energetske-podnebnega paketa našo državo zavezuje, da do leta 2020 za petino zmanjša emisije, delež obnovljivih virov energije v končni porabi poveča na 25 odstotkov, energetska učinkovitost pa za 20 odstotkov. Za leto 2009 velja, da so emisije TGP iz industrijskih procesov v Sloveniji znašale le 6 odstotkov skupnih izpustov, kar je tudi posledica svetovne gospodarske krize in padca industrijske proizvodnje. Največji delež k skupnim emisijam prispevajo promet, energetika in kmetijstvo. Z reorganizacijo vstopajo v novo trgovalno shemo v letu 2013 tri naša podjetja: Talum Aluminij, Talum Livarna in Talum Rondelice. Za vsa tri so bili pripravljeni podrobni izračuni emisij TGP za obdobje od 2013 do 2020, predvsem zato, ker z letom 2013 vstopa v trgovalno shemo aluminijaska industrija (torej Talum Aluminij) s svojimi procesnimi emisijami (CO₂ iz porabe anod in emisije perfluoriranih ogljikov – PFC). Za podjetji Talum Livarna in Talum Rondelice so bile emisije TGP določene na osnovi preteklih emisij glede na porabo goriva (zemeljski plin). Kot novost bo podjetje Talum Rondelice pridobilo nekaj emisijskih kuponov (EK) tudi na račun dobavitelja toplote. Za vsa tri podjetja velja, da so v EU prepoznana kot ogrožena, tako da bodo EK pridobila brezplačno in

brez zmanjševanja v obdobju 2013–2020 z dinamiko z 80 na 30 odstotkov, kot to velja za druge dejavnosti, ki niso tako imenovane »ogrožene« (ang. *carbon leakage*). Za podjetje Talum Aluminij bosta veljali dve primerjalni vrednosti (tako imenovani *benchmark*) za specifične emisije TGP, ki sta bili določeni na osnovi 10 odstotkov najučinkovitejših proizvajalcev v smeri manjših emisij TGP. Za primarni aluminij bo tako veljala vrednost 1514 kg CO₂ na tono elektroliznega aluminija, za predpečeno anodo pa 324 kg CO₂ na tono predpečene anode. Za proizvode livarn in rondelic pri-

merjalne vrednosti niso bile določene in bo za določanje številne EK uporabljena metoda pretekle porabe goriva za obdobje 2005–2010. Trenutno tečejo priprave na obvladovanje skupnega emisijskega registra na ravni EU za vsa tri podjetja ter na dražbeni sistem, ki bo zaživel prihodnje leto. Od leta 2013 dalje bodo pri proizvodnji primarnega aluminija in aluminijevih proizvodov odločilni dejavniki v smeri manjših emisij TGP, direktnih in indirektnih, na primer:

- optimalno obratovanje elektroliznih celic z nizko specifično porabo električne energije,

- majhno število in trajanje anodnih efektov,
- majhna specifična poraba anod na tono aluminija ter
- optimalna raba goriv in toplote.

Preostala podjetja v skupini Talum ne bodo sodelovala v trgovalni shemi z emisijami TGP, ker ne presegajo praga 20 MW skupne instalirane moči. S tem bo situacija na področju emisij TGP, dražbenega sistema, prihajajočih obvez iz paketa ukrepov za podjetja, ki niso vključena v trgovalno shemo TGP, na lokaciji Taluma še bolj kompleksna in z neprijetno večjo finančno težo kot sedaj.

Pa še zanimivost. Oktobra so v spodnjem domu avstralskega parlamenta izglasovali nov davek na izpuste CO₂, ki ga bodo morala plačevati vsa podjetja, ki izpuščajo več kot 25.000 ton CO₂ na leto. Cena znaša 25 avstralskih dolarjev (približno 17 evrov) za vsako izpuščeno tono CO₂, kar je precej več, kot je trenutna cena EK na borzi v Evropi (približno 10 evrov/tono). Polovica Avstralije je na nogah, mi Evropejci pa imamo lahko kanček upanja več, da ne bomo sami plačevali cene za ozaveščanje sveta. ■

KADROVSKA SLUŽBA

Predstavitev poklicev

VESNA MASTEN,
BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: ARHIV

Skupina Talum je v torek, 25. 10. 2011, na povabilo Šolskega centra ter Srednje elektro in računalniške šole Ptuj kot posebni partner sodelovala na tržnici za promocijo poklicev in delovnih mest. Tržnico so za svoje učence in njihove starše organizirali na Osnovni šoli Olge Meglič Ptuj.

Tudi v Talumu zaznavamo in se zavedamo, da interes za tehnične poklice upada. Poklici, kot so orodjar, oblikovalec kovin in metalurg, so pogosto še vedno prepoznani kot manj zanimivi in manj zaželeni za nove generacije učencev in dijakov. Da ne bi bilo takšnih poklicev še več, smo povabilo z veseljem sprejeli in v tem

prepoznali priložnost. S tem smo se tudi mi vključili v akcijo promoviranja tehničnih poklicev. Ciljna publika tako imenovanih tržnic so bili učenci zadnjih razredov osnovne šole, ki se bodo morali kmalu odločiti za nadaljnje šolanje in izbiro poklicev, ter njihovi starši, ki jim bodo pri izbiri svetovali. Naša stojnica je bila zelo obiskana, saj smo udeležence vabili na »čokolado prihodnosti«, ki je prerokovala, kaj postati po poklicu, zlasti pa na organizirano predstavitev poklicev, ki jo bomo posebej za osnovnošolce in njihove starše v Talumu pripravili **3. decembra 2011 ob 9. uri**. Na teh predstavitvah želimo mladim

Vesna Masten

približati tehnične poklice in jim pokazati, da so lahko tudi takšni poklici zelo zanimivi ali – če se

izrazimo v govorici mladih – tehnični poklici so »kul«. ■

Vabilo na Dan praktičnega prikaza poklicev

Da mladim olajšamo odločanje o nadaljnjem šolanju in izbiri poklica, smo se v skupini Talum odločili, da bomo v soboto **3. 12. 2011 ob 9. uri** organizirali prvi Dan praktičnega prikaza poklicev.

Vabimo šolarje višjih razredov osnovnih šol in njihove starše. Pokazali vam bomo kje in kako lahko dela nekdo, ki se je došolal za tehnični poklic. Naši sodelavci bodo pokazali konkretna dela in odgovarjali na vprašanja. Lahko pa se boste preizkusili tudi v spretnosti pri nekaterih delih.

Vabljeni vsi, ki želite spoznati delo v proizvodnji skupine Talum in videti boste, da je lahko zelo zanimivo.

Dobitniki zlatih metuljev

Komisija za priznanja v sestavi Bogdan Kelenc, Janko Gajšt in Lilijana Ditrih je soglasno predlagala Upravi družbe Talum, d. d., da se zlati metulji podelijo:

- za dolgoletne delovne dosežke (za življenjsko delo) Zdenki Hanc,
- za uspešno delo v zadnjem letu oziroma zadnjih nekaj letih pa Milanu Klajnšku, Zvonku Lešniku in Milanu Zakelšku.

Najvišje Talumovo priznanje zlati metulj za uspehe pri delu.
Zlata broška z motivom metulja – za ženske.

Zdenka Hanc

Zdenka Hanc je po izobrazbi kemijska tehnica. Po prvi zaposlitvi v Zlatorogu v letih med 1977 in 1979 je dobila službo v tedanjem TGA v Kidričevem kot laboratorijska analitičarka. Delo opravlja v laboratoriju družbe Talum Inštitut.

Začela je torej v laboratoriju TGA, v katerem je analizirala vzorce glinic, nadaljevala pa z analizami podtalnih, pitnih in odpadnih vod. Ko so se v prvi fazi MPPAL pojavile zahteve za spremljanje kakovosti zraka, je sodelovala pri postavitvi meteorološke postaje, vsedalnikov prašnih delcev, leta 1989 pa so bile v njen obseg del dodane prve analize odpadkov in njihovih izlužkov. Isto leto je bila celotna analitika preseljena v današnje prostore Talum Inštituta, kjer so se analize s področja okolja s pridobitvijo ustrežnejših razmer za delo povečale z izvajanjem prvih obratovalnih monito-

ringov odpadnih vod leta 1995. Vzporedno je uvajala tudi analize vegetacije glede na akumulacijo fluoridov, ki se redno izvajajo že od leta 1996.

Z zakonodajnimi zahtevami na področju okolja in z drugimi zahtevami kupcev se je povečala odgovornost izvajalcev analiz, tako da smo v letih 2002 in 2003 v laboratoriju začeli analizirati odpadne vode. Pri tem delu je bila Zdenka Hanc kot odgovorna analitičarka nepogrešljiva pri mnogih validacijskih postopkih, tako pri teoriji kot pri izvedbi metod. Za te potrebe se je dodatno izobraževala in postala vodilna analitičarka pri uspešno akreditiranih metodah pri Slovenski akreditaciji ter prestala tako vse napore ob vsakoletnem dokazovanju izvedb analiz pod strogim očesom ocenjevalcev.

Pri razvoju, uvajanju in izvajanju preskusnih metod do končnega

Milan Klajnšek

rezultata je bila Zdenka Hanc pri »stvari« z vso vnemo, predanostjo in skrbnostjo, kar je bila vedno spodbuda za vse druge sodelavce.

Glede na vse navedeno si je Zdenka Hanc nagrado zares zaslužila, ob tem pa ji sodelavke in sodelavci izrekamo zahvalo za opravljeno delo in ji želimo predvsem zdravja in sproščenega veselja v tretjem življenjskem obdobju.

Zdenko je za dobitnico zlatega metulja predlagal tudi Svet zaposlenih skupine Talum.

Milan Klajnšek je leta 1977 začel delati v Kontroli kakovosti kot prevzemalec oziroma kontrolor vhodnega materiala in rezervnih delov. Zaradi večletnih izkušenj in znanja montažnih del – pred tem je bil zaposlen pri Hidromontaži – je sprejel nadzor montaže v investicijskem sektorju Razvoja ter odgovorno in vestno nadziral montažo električnih naprav v prvi fazi projekta MPPAL.

Po končanem projektu je leta 1989 prevzel vodenje vzdrževanja elektroliz ter iz prvih zametkov sestavil ekipo, ki je sposobna rešiti vse zastoje v proizvodnji. Leta 2001 je druga faza MPPAL prinesla dodatne obremenitve pri nadzoru montaže naprav in opreme za področje elektrolize C. Milan je bil angažiran na vseh področjih montaže za pomoč zunanjim izvajalcem in koordinacijo z njimi, vseskozi je skrbel za nemoteno delovanje naprav in montažo novih žerjavov. V letih 2005 in 2006 je izvajal glavni nadzor generalnih remontov žerjavov

v hali C. Odgovorno opravlja dela planiranja in koordiniranja za področje vzdrževanja elektroliz in nadziranja pogodbenih izvajalcev del.

Ob nastopu krize leta 2008 je skrbel za varen izklop elektroliznih celic in dela koordiniral s proizvodnjo, ko je bil njegov vodja zaradi zdravstvenih težav ves čas odsoten.

Za Milana je značilno, da je podjetju zelo predan, saj je ob vsakem času dneva in vsak dan pripravljen sodelovati s proizvodnjo in delati za dobre medsebojne odnose.

Sodelavca Milana Klajnška predlagamo za priznanje zlati metulj zaradi naštetih večjih delovnih dosežkov v družbi Talum.

Zvonko Lešnik je v našem podjetju začel delati kot strokovnjak za pripravo vode v nekdanji kotlarni, nadaljeval kot specialist livar v DE Gnetne zlitine in analitik v DE Kontrola kakovosti, od leta 2004, ko smo začeli graditi obrat za zaprte hladilne sisteme, pa opravlja dela in naloge vodje tega obrata najprej v sklopu DE Energetika, od začetka leta 2011 pa v sklopu družbe Talum Servis in inženiring, OE Energetika in elektro-vzdrževanje.

S svojim znanjem, zelo širokim razumevanjem kemijskih procesov hladilnih voda, inovativnostjo, entuziazmom, izkušnjami ter občutkom za delo s sodelavci ključno prispeva h kakovostnemu obvladovanju področja črpalnišča vode in zaprtih hladilnih sistemov za livarne v podjetju. Ome-

niti je treba predvsem dejstvo, da je s svojim delom, organiziranostjo dela in doslednostjo tvorno soustvarjal realizacijo projektov s področja črpanja vode in zaprtih hladilnih sistemov.

Z izobraževanjem in spodbujanjem prenaša sodelavcem svoje znanje in izkušnje, s čimer jih usposablja za samostojno delo na vseh področjih obvladovanja hladilnih voda in tako zagotavlja kontinuiteto pri strokovnosti in kakovosti dela. S koristnimi predlogi in tehničnimi izboljšavami predvsem na področju tehnologije, organiziranosti dela in delovnih sredstev pozitivno vpliva na razvoj skupine in učinkovitost porabnikov hladilnih voda.

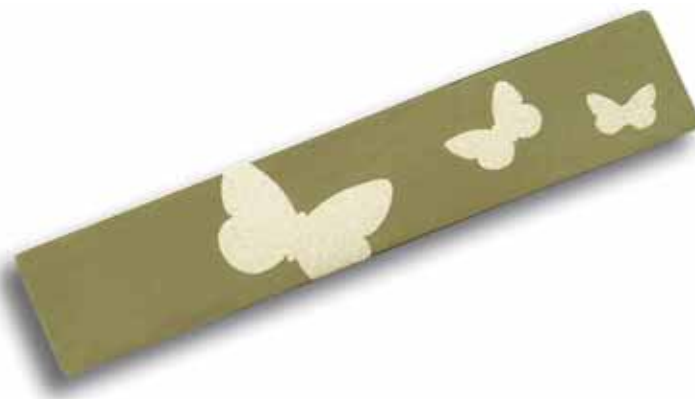
Milan Zakelšek opravlja dela in naloge na delovnem mestu posluževanje naprav za tiskanje.

Pri svojem delu dlje časa dosega nadpovprečne rezultate in aktivno sodeluje pri uvedbi novosti, po čemer izstopa v svojem delovnem okolju. Sodeluje pri odpravljanju

napak in zagotavljanju obratovalne sposobnosti naprav na liniji Expandal in na drugih napravah za izdelavo izparilnih plošč ter predlaga izboljšave. Aktivno sodeluje tudi pri opravljanju preventivnih vzdrževalnih del in odpravljanju manjših zastojev na napravah v proizvodnji izparilnih plošč.

Doslej je predlagal že več koristnih predlogov.

Svoje izkušnje uspešno prenaša na sodelavce, sodeluje pa tudi pri usposabljanju novih delavcev za opravljanje del na liniji Expandal. Milan je usposobljen za opravljanje različnih del, ki jih uspešno opravlja od začetka obratovanja OE Izparilniki. Pri tem je produktiven, vesten, marljiv, gospodaren in natančen. Deluje motivacijsko in s tem pripomore k boljši produktivnosti in splošni klimi v delovnem okolju. ■

Najvišje Talumovo priznanje zlati metulj za uspehe pri delu. Zlata kravatna igla z motivom metulja – za moške.

Zvonko Lešnik

Milan Zakelšek

Jubilejne listine za leto 2011

PRIPRAVILA KADROVSKA SLUŽBA

Jubilejno listino za 10 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Peter Belec	Talum Rondelice
Franc Beranič	Talum Livarna
Aleksander Bezjak	Talum Rondelice
Katja Biškup	RaČUnovodstvo
Boris Gojčič	Talum Livarna
Boštjan Jerič	Talum Livarna
Milan Kampoš	Talum Rondelice
Damjan Kaučević	Talum Aluminij
Mitja Kociper	Talum Aluminij
Smiljan Kojc	Talum Rondelice
Adolf Kolarič	Talum Ulitki
Boris Kozoderc	Talum Livarna
Boštjan Kukovec	Vargas-Al
Sebastijan Letonja	Talum Rondelice
Jožef Lončarič	Talum Rondelice
Kristijan Mlakar	Talum Rondelice
Milan Potočnik	Talum Servis in inženiring
Miran Selak	Talum Rondelice
Blaž Slaček	Talum Aluminij
Dragica Soršak	Vital
Franc Šegula	Talum Rondelice
Dejan Šibila	Vargas-Al
Zlatko Širovnik	Talum Servis in inženiring
Leon Turk	Talum Rondelice
Robert Tušek	Talum Rondelice
Aleksander Verlak	Talum Ulitki
Aleš Verlek	Talum Aluminij
Silvo Vodošek	Talum Servis in inženiring
David Vrečko	Talum Rondelice
Tomaž Zemljarič	Talum Ulitki
Robert Žvegla	Talum Livarna

Jubilejno listino za 20 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Marjan Krošl	Talum Livarna
Miran Purg	Talum Ulitki
Valerija Rojko	Talum Inštitut

Jubilejno listino za 30 let neprekinjenega dela v Talumu prejmejo:

Brigita Aćimović	Vodstvo Družbe
Franc Adam	Talum Servis in inženiring
Metka Bauman	Računovodstvo
Cvetka Bračun	Finance
Imer Brojaj	Revital
Branislav Cafuta	Revital
Janko Cimerman	Vargas-Al
Milan Drevenšek	Talum Livarna
Anton Fideršek	Talum Livarna
Mirko Fruk	Vargas-Al
Martina Furman	Računovodstvo
Vladimir Gajser	Talum Aluminij
Marija Haložan	Talum Servis in inženiring
Franc Horvat	Talum Servis in inženiring
Janez Horvat	Talum Rondelice
Anton Jurgec	Talum Aluminij
Franc Karo	Talum Servis in inženiring
Bogdan Kerle	Revital
Zvonko Klasinc	Talum Servis in inženiring
Boris Kopajnik	Talum Inštitut
Jožef Korez	Talum Servis in inženiring
Janez Kozoderc	Talum Aluminij
Vitomir Krapež	Talum Livarna
Danilo Lendero	Talum Rondelice
Zdenka Lesjak	Talum Livarna
Jožef Leskovar	Talum Servis in inženiring
Darko Lozinšek	Talum Servis in inženiring
Vinko Matjašič	Vargas-Al
Marijan Metličar	Talum Servis in inženiring
Stanko Pajnkhiher	Talum Livarna
Marijan Pernek	Talum Servis in inženiring
Ivan Petrovič	Talum Rondelice
Dušan Pišek	Talum Aluminij
Avguštin Ros	Talum Izparilniki
Franc Rožmarin	Revital
Marjan Sakelšek	Talum Aluminij
Jožef Skuhala	Talum Servis in inženiring
Dušan Šegula	Talum Aluminij
Franc Šeruga	Revital
Branko Škrabl	Talum Servis in inženiring
Milan Šmigoc	Talum Izparilniki
Milan Tement	Talum Izparilniki
Stanislav Tominc	Talum Livarna
Martin Turk	Talum Servis in inženiring
Stanko Vajda	Vargas-Al
Leon Vidovič	Talum Servis in inženiring
Franc Vindiš	Revital
Ivan Voršič	Vargas-Al
Majda Zadravec	Vargas-Al

Kemijski tehnik

MARJETKA LEDINEK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Kemijski tehnik je poklic, ki nosi veliko odgovornosti za razvoj tehnologije, je zelo lep, zanimiv, dinamičen, vključuje veliko raziskovanja, zanimivih poskusov, eksperimentiranja, zahteva pa precej natančnosti, vztrajnosti in spretnosti.

Prve korake »za ograjo« takratnega TGA sem naredila pri šestnajstih letih kot dijakinja Srednje kemijske šole v Rušah in štipendistka TGA, laboratorija Kontrole kakovosti.

Ko vstopiš v podjetje, te prevzame pričakovanje, le kaj te čaka v tako velikih stavbah velike tovarne. Spoznavanje dela v laboratoriju me je navduševalo, praksa je potekala v prijetnem vzdušju med takratnimi sodelavci, ki so me lepo sprejeli, delili znanje in izkušnje. Vsa štiri leta sem opravljala prakso v vseh laboratorijih: laboratoriju glinice – beli del, laboratoriju anodne mase, laboratoriju izparilnikov in laboratoriju aluminija. Že takrat sem spoznala, da sem se pravilno odločila, saj poklic kemijskega tehnika zajema širok spekter dela, je razgiban, poln novih izzivov in nenehnega učenja. Toda vse znanje, ki sem ga osvojila v šoli, je le osnova in pravo učenje se je začelo šele, ko sem se leta 1983 zaposlila in začela samostojno delati. Po petih letih dela v laboratoriju glinice, kjer sem opravljala analize glinice, boksita, dekompozerv, separacije sem nato sprejela povabilo za delo v laboratoriju aluminija na delovno mesto spektroskopskega analitika. To delo opravljam še danes. Kot spektroskopska analitičarka delam z aparati, na katerih izvajam in kontroliram proces naše proizvodnje, poznam in spoznavam lastnosti materialov, faze dela od vzorčevanja, kvantiranja, drobljenja, mletja, homogeniziranja, priprave tablet (praškasti materiali).

Na rentgenskem difraktometru (XRD) spremljam proizvodnjo elektrolize (vsakodnevna kontrola peči elektroliznih kopeli). Vsako leto sodelujem v medlaboratorijskem preskušanju elektroliznih kopeli, ki ga organizira Hydro in v katerem sodeluje 12 laboratorijev s celega sveta. Uspešno sodelovanje in pozitivni rezultati so kot balzam za dušo.

Na rentgenski fluorescenci (XRF) analiziram in spremljam proizvodnjo anod, medfazno in končno kontrolo glinice, vhodno kontrolo različnih surovin: koksa, smole, sive litine, aluminijevega fluorida, aluminijevih predzlitin ... Pripravljam tablete certificiranih referenčnih materialov (CRM) za umeritvene krivulje na XRF in XRD. Sami si pripravljamo tudi referenčne materiale (RM) za spremljanje naše proizvodnje. Izredne vzorce neznanih materialov analiziramo z XRF s programom UniQuant.

Po potrebi izvajam tudi analize mokre analitike (surovine), ki jih ne moremo analizirati na XRF. Občasno delam pri kvantometru (izmensko delo), kjer nadomeščam sodelavce, odsotne zaradi letnih ali bolniških dopustov. Na kvantometru se analizirajo vzorci livarskih zlitin, rondelic, ulitkov, gnetnih zlitin in vzorci elektroliznih peči.

Prihajajo novi izzivi, nabiram izkušnje, se nenehno učim, informacije črпам od svojih sodelavcev, tudi izmenjujemo si jih, med seboj sodelujemo, prenašamo znanje in izkušnje drug na drugega. Poudariti moram, da kemijski tehnik sam ne more uspešno delovati, potrebno je timsko delo, ki nas povezuje in temelji na zaupanju. Faze analiziranega vzorca so povezane med seboj od začetnega vzorčevanja do končne potrditve analize. Smo tim, ki se združuje v celoto, in zato smo uspešna delovna skupina.

Marjetka Ledinek

Čutila sem pristne **zdrave** **prijateljske** **odnose ...**

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Zdenka Hanc,
dobitnica zlatega
metulja leta 2011
za življenjsko delo

Z Zdenko Hanc, našo dolgoletno sodelavko, ki se bo decembra poslovila, saj jo čaka zaslužen pokoj, sva se dogovorili za sproščen klepet ob kavici. Na sestanek je prišla s širokim nasmehom in z malce grenkim priokusom, saj je vsako slovo na neki način stresno in čustveno.

Prvo vprašanje, ki se mi je v tistem trenutku porodilo, je bilo, kako je sprejela novico, da je letos zlati metulj sedel nanjo, da jo nagradi za dolgoleten trud, požrtvovalnost, vestnost in pogum, s katerim se je lotevala službenih izzivov. Izbirala je besede, kako opisati vse občutke, ki so se v tistem trenutku porajali.

Mislím, da ni človeka, ki si ne bi želel priznanja za svoje delo. Zato sem tudi sama, kljub svoji skromnosti, izredno vesela tega metuljčka. Spominjal me bo na lepe trenutke, ki sem jih preživela na delovnem mestu.

Iz sedanjosti sva se z Zdenko preselili v preteklost, v čas, ko je gulila šolske klopi in sanjerala o tem, kaj bo počela, ko odraste. Zanimalo me je, kako se mlado dekle odloči za tako netipično ženski poklic, kot je poklic kemijskega tehnika:

Pravzaprav izbira poklica ni bila čisto moja želja in odločitev. Sama sem sanjerala o poklicu medicinske sestre, saj sem vedno želela nesebično pomagati drugim. Starši niso bili navdušeni nad to idejo, zato sem se naposled le odločila za vpis na Srednjo kemijsko

šolo. Čez čas sem spoznala, da me poklic laboratorijskega analitika izpolnjuje, saj rada analiziram, le da v zdravstvu analiziraš človeka, pri kemiji pa materiale.

Zdenka se je leta 1977 zaposlila v podjetju Zlatorog, že čez tri leta pa je postala mlada in perspektivna delavka takratnega TGA v Kidričevem. Tega obdobja se spominja:

Morda bo slišati smešno, a ne moreš pozabiti prvega plačila za svoje delo. V tistih časih so bile v TGA bajne plače, kar je pomenilo, da mora biti tudi delo dobro opravljeno. Delo v laboratoriju me je prevzelo in postalo del mojega življenja. To bom pogrešala. Ne moreš kar pritisniti na stikalo. Prepričana sem, da bom v pokoju še večkrat imela kakšen krizni dan, ko bodo spomini privreli na plan.

Ko pogovor nanese na sodelavce in delovno okolje, ki mu je zadnja leta pripadala, katerega del je bila, se Zdenka za trenutek ustavi. Vidim, da je to vprašanje zanje še posebej čustveno. Potem se nasmehe in nadaljuje:

Da sem lahko dajala vse od sebe in tako prispevala k skupnemu uspehu delovne enote, so zaslužni sodelavci in sodelavke mojega delovnega okolja. Čutila sem pristne zdrave prijateljske odnose, ki so osnova za dobro delo. Hvaležna sem jim, da so me sprejemali takšno, kot sem, in prav zaradi njih sem vsako jutro z veseljem vstala in odšla novim izzivom naproti. Z zlatim metuljem so mi pokazali, da sem bila zanje nekaj posebnega.

Sodelavci in sodelavke so Zdenko opisali kot izredno vestno in marljivo. Zanje se namreč delovni čas ni končal po osmih urah, ampak ko je opravila zastavljeno delo. Tako se je večkrat pripetilo, da se je Talumov piknik krepko prevesil v drugo polovico, ko je Zdenka končevala »svoj« delovnik. Prav tako ni bila redkost, da so e-poštna sporočila prihajala v službo ob enih ali dveh zjutraj. Ob omembi te požrtvovalnosti se Zdenka nasmeji in nadaljuje:

Res je, da sem bila do sebe vedno zelo zahtevna in da sem si postavljala visoka merila. Podobno sem pričakovala tudi od sodelavcev, saj je delo neprekinjena

veriga in je točno tako dobra in močna, kot je močan njen najšibkejši člen. Stremela sem k dobro opravljenemu delu in v sebi čutila, da bi najbolje narejeno opravilo morala narediti še bolje. To me je ves čas gnalo naprej. Držala sem se mota, da je delo treba opraviti zdaj in ne kasneje ali jutri. Moram pa priznati, da sem imela sodelavce, ki bi jih želela slehernemu izmed vas.

Od tedaj, ko se je Zdenka zaposlila v TGA, in vse do danes se je tovarna nenehno soočala z izzivi okoljske politike. Zdenka je v procesu aktivno sodelovala:

Od takrat, ko sem začela delati v TGA, in vse do danes smo se v našem kolektivu srečevali z velikimi izzivi na področju okoljske politike, zakonodaje, predpisov... Lahko rečem, da smo bili na določenih področjih pionirji. Talum je zeleno podjetje, kar pomeni, da smo se ves čas prilagajali okoljskim zahtevam. Zavedam se, da je bilo to bolj zahteva kot lastna želja, saj smo bili v to dobesedno prisiljeni. Ekologija ni nekaj, kar bi lahko pri človeku spremenil čez noč. Gre bolj za zavest, ki gra-

»Morda bo slišati smešno, a ne moreš pozabiti prvega plačila za svoje delo.«

»Z zlatim metuljem so mi pokazali, da sem bila zanje nekaj posebnega.«

di človekov odnos do narave. Vse to je dolgotrajen in boleč proces, ki smo mu podvrženi vsi kot posamezniki. A se stvari počasi spreminjajo na bolje. Miselnost in zavest ljudi se počasi, a vztrajno spreminjata v korist dobrobiti okolja.

Stres in način življenja sta zahtevali svoj dolg in Zdenko je pred nekaj leti izdalo zdravje. To je bilo zanj težko obdobje, saj se je zavedala, da ne bo mogla nadaljevati v enakem tempu. Lastno telo jo je opozorilo, da je določene stvari treba spremeniti.

Če bi se lahko vrnila nazaj v čas, ko sem bila zdrava, in kaj spremenila, verjetno ne bi spremenila ničesar. Ker je v danem trenutku težko spremeniti rutino. Bolezen te prisili v spremembe. Vsem, ki boste na delovnem mestu preživeli še veliko let, pa polagam na srce, da skrbite za svoje zdravje. Nenehne spremembe od človeka zahtevajo, da se tudi sam spreminja, in vsaka sprememba prinese določen stres. Zato bi kot delavka s 34 leti izkušenj na delovnem mestu in 53 leti življenjskih izkušenj tole misel o zdravju strnila v nasvet, da si skušajte najti način za obvladovanje stresnih situacij, tako v službi kot v zasebnem življenju. Dejstvo je, da delo krepi človeka, a nenadzorovani psihični napor in obremenitve ga ubijajo.

Zdenka bo decembra odšla iz svojega delovnega okolja, za seboj pa bo pustila nepregledno število delovnih dosežkov. Prav je, da jih za konec nanizamo vsaj nekaj. Začela je torej v laboratoriju TGA, v katerem je opravljala analize vzorcev glin, nadaljevala je z analizami podtalnih, pitnih in odpadnih vod. Ko so se v prvem MPPAL pojavile zahteve za spremljanje kakovosti zraka, je sodelovala pri postavitvi meteorološke postaje. Kasneje se je ukvarjala z analizami odpadkov in njihovih izlužkov. Uvajala je analizo vegetacije glede na akumulacijo fluoridov in se spopadala z zakonskimi zahtevami na področju okolja. Bila je odgovorna analitičarka pri mnogih validacijskih postopkih, tako pri teoriji kot pri izvedbi metod. Za te potrebe se je dodatno izobraževala in postala vodilna analitičarka za uspešno akreditirane metode pri Slovenski akreditaciji. Svoje znanje je razdajala naprej in bila vedno pripravljena pomagati sodelavcem, ki zanj niso bili samo sodelavci, temveč na neki način družina, s katero je preživela velik del svojega življenja.

Vse to in še več so razlogi, da si je Zdenka Hanc ob svojem odhodu zaslužila zlatega metulja – za življenjsko delo. Želimo ji, da v pokoju uživa v druženju s svojo prvo, zdaj osemmesečno vnukinjo Jado Lio. ▣

»Dejstvo je, da delo krepi človeka, a nenadzorovani psihični napor in obremenitve ga ubijajo.«

Teorija in praksa inovacij

»En stroj lahko opravi delo 50 povprečnih ljudi, ni pa takšnega stroja, ki bi lahko opravil delo enega samega, izrednega človeka.« To so besede ameriškega pisatelja Elberta Greena Hubbarda (1856–1915), izrečene na začetku industrijske revolucije, veljajo pa še danes, ko smo že krepko zakorakali v postmodernizem, postkapitalizem, dobo inovacij in učečo se družbo, v kateri smo vsak dan prisiljeni nadgrajevati znanje, da lahko opravljamo svoje delo in da v družbi lahko normalno delujemo.

GREGOR JURKO

Večina revolucionarnih inovacij je v preteklosti naletela na burne negativne odzive in še tisti redki optimisti, ki so napovedovali bleščečo prihodnost posameznim novostim, so se krepko zmotili o vplivu izumov, ki so jih imeli denimo motor z notranjim izgorovanjem, telefon in televizija, računalnik, internet na naše vsakdanje življenje.

Dejstvo je, da nimamo pojma, kaj se bo zgodilo naslednje leto, kaj šele čez dve leti. Vse večje krize, ki so se dogajale in se še dogajajo, začnemo razlagati šele, ko se že zgodijo, ko se sesujejo glavne borze ali ko iz neznanih razlogov začnejo padati cene. Ekonomska

analiza in vedeževanje sta vedi, ki sta si precej podobni.

Če pogledamo na mikroraven, je poslovanje podjetij postalo zelo kompleksno, vsak dan se pojavljajo novi prodajni kanali, prodajni procesi so vse bolj zahtevni pa še odvijajo se hitreje, prihajajo nove informacijske tehnologije, ki zblížujejo trge, povečujejo konkurenco in preglednost trgov, globalizacija, združitve in prevzemi pa so poglobljene dejavniki oblikovanja dveh polov v ekonomiji – globalnim megakorporacijam stojijo nasproti majhna podjetja, ki polnijo tržne niše in se lahko hitro odzivajo na spremembe.

Danes se na listi ogroženih vse

bolj pojavljajo srednje velika podjetja, ki se na eni strani srečujejo z ogromnimi marketinškimi proračuni, ki jih trošijo njihovi globalni konkurenti, na drugi strani pa jim z osebnim pristopom in hitro odzivnostjo majhna podjetja odžirajo stranke. Prav majhna podjetja postajajo vse pomembnejši dejavniki nacionalnih ekonomij, politike zaposlovanja, centrov inoviranja in osebnega pristopa, ki se je v tej informacijski, brezosebni dobi komuniciranja že krepko izgubil.

Na zgoraj naštetih trende lahko gledamo kot na napol prazno čašo nevarnosti ali napol polno čašo priložnosti. Še vedno velja

zlato pravilo, da so gonilna sila vsakega podjetja ljudje, tisti, ki opazijo probleme, ko jih sami ne vidite, ki so pripravljeni o njih spregovoriti in imajo voljo, da jih rešijo. Vir inovacij so ljudje iz prakse.

Miti in legende o inovacijah

Vsi se lahko strinjamo, da so inovacije novih proizvodov, storitev, procesov in profitnih modelov ključne za rast podjetja. Še bolj je zanimivo, da so inovacije pogosto napačno razumljene in da o njih kroži precej napačnih predstav, ki smo jih zbrali v tabeli. ▣

Mit	Realnost
Inovacija je naključna.	Inovacijska dejavnost je disciplina – lahko jo merimo in upravljamo, najteže pa je ideje spraviti v realnost.
Inovirajo samo kreativci.	Inovacij ne smemo enačiti s kreativnostjo. Ljudje, ki niso kreativni, lahko inovirajo, če jih vključimo v proces.
Si inovator ali nisi.	Inovacije so samo v 30 odstotkih navdih, 70 odstotkov pa je trdo delo.
Inovacije so stvar oddelka za raziskave in razvoj.	Inovacije se morajo dogajati v vseh oddelkih. <i>Vsi bi morali iskati nove rešitve za stare probleme.</i>
Zmagali bomo s tehnologijo, z novim izdelkom.	Danes bolj kot tehnologija zmagujejo inovativni poslovni modeli – novi načini, kako ustvarjati dodano vrednost.
Več denarja, več inovacij.	Večji proračun za inovacije ne prinese vedno več idej. Posamezno priložnost je treba razbiti na več manjših poskusov v praksi.
Samo velik uspeh je uspeh.	Podjetja se preveč trudijo za hiter, velik bum na trgu in spregledajo majhne priložnosti, ki rastejo počasi.
Če bomo spodbujali inovacije, se bodo pojavile.	Kljub inovativnim delavnicam je lahko učinek inoviranja nič, če si ljudje ne upajo izpostavljati se zaradi internih kritik.
Za inovacije potrebujemo zunanjo perspektivo.	Zunanji svetovalci so dobrodošli, vendar predstavljajo samo polovico pogleda, drugo polovico moramo dodati sami, ker najbolje razumemo panogo, v kateri delujemo.
Spremembe so tvegane.	Bodo kupci to kupovali? Kako se bo odzvala konkurenca? Ničesar ne vemo o novih trgih! Pred pomembnimi odločitvami nikoli ne vemo vsega. Najbolj tvegano je, če ne naredimo ničesar.

Mreža znanja v kovinarstvu – Metal Knowledge Network (MKN)

Ste presenečeni, ker je naslov članka v dveh jezikih?

To je »posledica« dejstva, da v Talumu prvič pri črpanju sredstev EU sodelujemo v mednarodnem projektu, pri katerem je pogovorni jezik angleščina.

LILIJANA DITRIH

Veseli in ponosni smo, da nam je skupaj s partnerji uspelo na razpisu v okviru Operativnega programa Slovenija – Avstrija 2007–2013 s prijavo projekta »Razvoj čezmejne mreže znanja za dvig produktivnosti v kovinsko-predelovalni industriji – Slovenija in Gradiščanska« (dežela Burgenland), katerega akronim je MKN, torej *metal knowledge network*. Pri projektu nam je uspelo povezati partnerje z univerz, šol in gospodarstva. Na avstrijski strani sta vključena vodilni partner v projektu Fachhochschulstudiengänge Burgenland Ges.m.m.H in BFI Burgenland, Metallausbildungszentrum Grosspetersdorf. Na slovenski strani smo partnerji v projektu Talum, d. d., MLM, d. d., iz Maribora, UNIOR Kovaška industrija, d. d., ter Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektro-

tehniko, računalništvo in informatiko (UM FERI).

Projekt Mreža znanja v kovinarstvu je tudi eden izmed pomembnih strateških projektov skupine Talum v naslednjih dveh letih. Vodja projektne skupine v Talumu, d. d., je mag. Albert Korošec, ožjo skupino, ki bo delala pri projektu, pa sestavljajo Milica Pišek, Darja Vodušek Vtič, Vesna Masten in Lilijana Ditrih.

Namen in cilji projekta MKN

S projektom želimo vzpostaviti koncepte, metode, rešitve na področju učinkovitega upravljanja znanja. Mreža znanja je oblikovana kot »izkustvena skupnost« (*community of practise*) in deluje kot odprt sistem, ki se mu lahko priključijo tudi druga zainteresirana podjetja in raziskovalno-

razvojni inštituti. Cilji so predvsem: izmenjava znanj med podjetji in razvojno-raziskovalnimi ter izobraževalnimi inštitucijami, dvig in ocenitev produktivnosti znanja, *benchmarking* med podjetji, razvoj in prenos pilotnih rešitev pri partnerjih, multimedij-ski prenos znanja (e-učenje), semantična organizacija znanja, povečanje kadrovske mobilnosti v konzorcijskih podjetjih ... Za nami so prva srečanja, opravljeni prvi intervjuji, formalne obveznosti ...

Pri projektu MKN je prav tako kot pri vseh drugih pomembno črpanje sredstev, za nas pa je prva prioriteta to, da sodelujemo in da si delimo znanje. In naj končam z rekom: Skupaj delamo in se igramo! Ali v angleščini: *We have been working and playing together!* ■

QR-koda

Pred časom smo imeli sestanek, na katerem sem omenila, da bi lahko tudi mi v skupini Talum imeli svojo QR-kodo. Po izrazih na obrazih sem takoj opazila, da nekateri ne vedo, kaj to je. Celo eden izmed komentarjev je bil: »Sedaj pa res vidim, da me je povozil čas.« Ker sem sama nenehno obkrožena z mladino, sem na malo manj strokoven način kot sedaj pojasnila, kaj je QR-koda.

VESNA MASTEN

Gre za preprosto dvodimenzionalno vrsto črtne kode kvadratne oblike, ki vsebuje informacije. Omogoča hitrejšo in natančnejšo zajemanje podatkov s tiskanih dokumentov, raznih nalepk, embalaže in podobno. Oznaka QR je namreč kratica za besedno zvezo **Quick Response**, kar seveda pomeni **hiter odziv**.

Sodobni pametni mobilni telefoni so postali že prave večpredstavnostne naprave, saj omogočajo poslušanje glasbe, fotografiranje, brskanje po spletu, prebiranje elektronskih sporočil in podobno. To je dejansko glavni razlog, zakaj je vse več QR-kod namenjenih ravno njim. QR-kodo namreč le zajamemo z digitalno

kamero mobilnega telefona in že si lahko »ogledamo« različne informacije o storitvi ali artiklu. QR-koda lahko vsebuje telefonsko številko, kratko sporočilo SMS, naslov spletne strani ali običajen tekst.

Uporaba QR-kod je trenutno najbolj razširjena na Japonskem. Tam je praktično že vsak mobilni telefon opremljen z bralnikom QR-kode. Na Japonskem najdemo to kodo na plakatih, oglasih, živilih, pijačah in drugod. Prek QR-kode in mobilnega telefona se lahko Japonci celo naročijo pri zdravniku, frizerju ali v lepotnem

salonu. Podjetja jih tiskajo na vizitke in tako strankam omogočijo shranitev njihovih kontaktnih podatkov brez kakršnega koli tipkanja. Čeprav pri nas QR-kode trenutno večinoma uporabljajo le podjetja, počasi, a vztrajno le prodirajo še med običajne uporabnike mobilne telefonije.

Brezplačni bralniki QR-kode so na voljo za bogato paleto mobilnih telefonov in podpirajo različne mobilne operacijske sisteme. Med njimi so trenutno najbolj priljubljeni **Beetag**, **i-nigma**, **Kaywa** in **Quick Mark**. Pobrskajte po njihovih straneh in zagotovo boste

našli bralnik, ki ga podpira vaš mobilni telefon.

Jaz na primer sem na svoj mobilni telefon znamke Nokia naložila bralnik i-nigma. Preprosto. Greste na splet in vtipkate naslov www.i-nigma.mobi, od koder vas vodi postopek za brezplačno naložitev bralnika QR-kode. Ko ga namestite na svoj telefon (zapomnite si, kam ste si ga na telefonu shranili, da ga ne boste iskali), lahko z njim zajamete QR-kodo, ki si jo mimogrede lahko izdelate tudi sami.

Zelo preprost program za izdelavo QR-kode najdete na povezavi

<http://qrcode.kaywa.com/>. Tako kodo lahko poljubno pobarvate, si jo nato natisnete, jo komu pošljete ... Ali pa jo uporabljate za namene poslovanja, kot smo jo tudi mi, ko smo jo izdelali za enega izmed promocijskih plakatov in v kateri je skrita naša spletna povezava ali pa povabilo.

Danes smo samo za vas, spoštovane sodelavke in sodelavci skupine Talum, pripravili posebno QR-kodo, s katero vam voščimo ob našem prazniku. Za vsebino pa se boste morali malo potruditi in postati del tistih, ki nas čas ni povozil. ▣

KULTURA

Razstava grafik iz Talumove umetniške zbirke

V četrtek, 10. novembra, je bila v okviru 57. obletnice začetka proizvodnje v Talumu v Tovarni umetnosti (nekdanji Tekstilni tovarni) v Majšperku odprta razstava grafik iz Talumove umetniške zbirke. Zelo bogata razstava predstavlja skoraj vse grafike, ki jih Talumova zbirka ta trenutek premore.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Najprej je zbrane ljubitelje umetnosti pozdravil Albin Brencl, lastnik podjetja Albin Promotion, katerega last je prekrasno razstavišče. Pravijo, da je to najlepše razstavišče od Maribora do Murske Sobotice.

Kot vedno je tudi tokrat razstavo organiziral akademski slikar Dušan Fišer. Marko Drobnič, pred-

sedniki Uprave Taluma, je v pozdravnem nagovoru poudaril pomembnost zbirke umetnin za Talum in pri tem pripisal največ zaslug mag. Danilu Topleku, ki je v času svojega predsedovanja Talumu z veliko mero poznavanja in razumevanja umetnosti skrbel, da je zbirka nenehno rasla in se bogatila. Marko Drobnič je še po-

vedal, da bo Talum tudi v prihodnje v okviru možnosti posvečal skrb ohranjanju in razvoju umetnosti v svojem okolju.

Razstava bo na ogled do 17. decembra. Na njej si lahko ogledate dela, ki so jih ustvarili Todorče Atanasov, Bogdan Borčič, Janez Bernik, Jože Cjuha, Riko Debenjak, IRWIN, Božidar Jakac, An-

drej Jemec, Metka Krašovec, Lojze Logar, France Mihelič, Zoran Mušič, Adriana Maraž, Tomaž Plavec, Lojze Spacal in Zora Stanič.

Talum tudi na tak način dokazuje, da je družbeno odgovorna družba, ki ji ni vseeno za okolje, v katerem deluje. Dokazuje, da je duša naše biti. ▣

Obiskovalce je pozdravil tudi predsednik Uprave Taluma

Najlepše razstavišče med Mariborom in Mursko Soboto

Fotografije meseca

Turn. Foto: Vesna Masten.

Prazno gnezdo. Foto: Ivo Ercegović.

Jesen v grajskem parku. Foto: Marko Homšak.

Nočni Ptuj. Foto: Miran Jeza.

Stebila. Foto: Lidija Kosi.

Jesenska odštevanka

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Človek je v sodobnem času vedno bolj odmaknjen od narave in njenega utripa, zato včasih niti ne opazimo minevanja in spreminjanja letnih časov. Šele takrat, ko moramo iz garderobe vzeti debelejši plašč in si obuti škornje, se zavemo, da je poletja nepreklicno konec. Narava pa se vsak dan za odtenek spremeni. Ljudje, ki so še danes navezani na zemljo in jo spoštljivo obdelujejo, se zavedajo vsakega odtenka spreminjanja. Skrbno opazujejo prelete ptic, prisluškujejo klopotcem, zavijanju vetra okoli vogalov in občudujejo čudež narave, ki iz drobnih cvetov splete sočne sadeže. Zanje je jesen zagotovo najbolj čaroben in darežljiv letni čas, ki ga nestrpno pričakujejo. Če se že dolgo niste podali v naravo, dovolite, da pride tokrat narava k vam. Dovolite, da vas zape-

lje prek besed in vam naredi skomine ...

Kakšna je jesen? Jesen je topla in zgubana starka s polno malho žametnih orehov in sočnih jabolk, ki s svojim pogledom obarva listje in jih razpiha visoko v nebo ... Jesen so hladne dežne kaplje in pisani dežniki, ki se spogledujejo z nagajivimi lužami in nemirnimi deževniki ... Jesen je jata ptic, ki se sprehaja med oblaki ... Je vonj po pečenih kostanjih in blatnih stopinjah ...

Jesen je zlato rumeno grozdje, ki je zajokalo v steklenico, da bi lahko človek okusil grenkobo in sladkobo slovesa še enega letnega časa ... Je vrisk beračev, nemo strmenje strašil na poljih in popleševanje klopotcev v vetru ...

Jesen je izdiranje zlatih zob nasmejani koruzi in izrezovanje lepo zaobljenih buč ... Jesen je

mamina marelična marmelada, namazana na pravo stran kruha, in kosi sadja, skrbno posušenega na krušni peči ... Je krajšanje dni in daljšanje noči, zvok traktorjev in molitve vernikov ...

Jesen je darežljivost, ki poteši naše skomine in napolni naše shrambe ... Narava je rdečelaso dekle, ki v pisani krinolini nagajivo suši listje in peče orehovo potico ...

Verjetno bi lahko zapisovala v nedogled, pa ne bi mogla ubesediti vsega, kar prinaša jesen. Vsak človek jo doživi drugače. To je samo moja jesen ... Vi morate poiskati svojo. Ozrite se okoli sebe in dovolite, da vam nagajivka skuštra lase. Kmalu jo bo pregnala bela zima, a če ste skrbno napolnili svoje shrambe, potem bo delček jeseni z vami vse do pomladi. ▣

Male živali

Sredi novembra je v športni dvorani Mladika potekala društvena razstava malih živali. Gre za Društvo gojiteljev malih živali Ptuj. Med gojitelji so bili tudi trije naši delavci, ki se že dolga leta ukvarjajo z gojenjem malih živali. To so Srečko Mlakar iz vzdrževanja livarn, Dušan Černenšek iz sestavljalnice anod in Zvonko Mohorko iz glavnega skladišča.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Društvo gojiteljev malih živali Ptuj (DGMŽ)

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1976. Združuje gojitelje s Ptuja in njegove bližnje in tudi daljne okolice. V njem so sekcije za vzrejo kuncev, golobov, perutnine, vodne perutnine in sobnih ptic. V društvu organizirajo registracijo živali in razstave na društveni, regijski, državni in meddržavni ravni – gre za razstavo Alpe Adria. Ni treba posebej poudarjati, da si male živali ogleda največ otrok, prihajajo pa tudi njihovi starši in predvsem rejci iz sosednjih Avstrije in Hrvaške.

V društvu so posebej ponosni na veliko število mladih rejcev, ki že dosegajo vrhunske rezultate.

Za živali, ki jih gojijo, imajo organizirane preventivne veterinarske preglede.

Društvo v povprečju združuje okoli 40 članov, ki med seboj sodelujejo, organizirajo izobraževanja, srečanja, delovne akcije za urejanje društvenih prostorov in opreme.

S pomočjo donatorjev jim uspeva pripravljati regijske razstave in biti prepoznaven v Sloveniji in zunaj nje.

Srečko Mlakar, gojitelj kuncev

Kunce pasme orjaški ali nemški lisec goji že od leta 1989. Je član DGMŽ Ptuj. Vzreja orjaških liscev je zahtevna, saj morajo črno-bele oblike lis na njegovem krznu zadovoljiti standarde, ki so za tega kunca predpisani. Odrasli samec mora tehtati najmanj 6 kilogramov, doseže pa jih celo osem. Sodniki poleg tega ocenjujejo še držo, kondicijo, kakovost krzna, barvo in zdravstveno stanje živali.

Srečku gojenje kuncev vzame skoraj ves prosti čas. Živali je treba hraniti, negovati in opazovati. Najlepše je seveda opazovati mladiče, ki jih kunčica skoti povprečno osem, včasih pa celo petnajst. Za vsakega rejca je najpomemb-

landski kapucini in staronemški galebčki, najraje pa ima italijanske galebčke. Z golobi preživi večino prostega časa. Sprostijo ga in pomirjajo. Nenehno jih je treba hraniti s posebno hrano in jim dajati svežo vodo. Skrbeti je treba za čistočo in red v golobnjakih.

Z njimi vsako leto tekmuje na državnih, regijskih in društvenih razstavah. Na njih je dosegel že okoli 140 priznanj za prvaka pasme ali prvaka barve. V društvu je vodja sekcije za vzrejo golobov. Na društveni razstavi tudi on pokaže celoletni trud in delo z golobi. Razstava pa rejcem pomeni tudi druženje in preživljanje lepih trenutkov.

Srečko Mlakar

neje, da lahko živali pokaže na razstavah, in če dobi še nagrado, pomeni to poplačilo za njegov trud. Na razstavah se torej vidi delo rejca. Rejci s Ptuja sodelujejo tudi z drugimi slovenskimi rejci ter kolegi iz sosednje Hrvaške, predvsem pa iz Avstrije in Nemčije.

Dušan Černenšek, gojitelj golobov

Tudi Dušan je od leta 1976 član DGMŽ Ptuj. Že od otroštva je ljubitelj golobov. V golobnjaku ima okoli sto okrasnih golobov, med katerimi prevladujejo staro-

Zvonko Mohorko, gojitelj golobov in kuncev

Od leta 1993 je član DGMŽ Ptuj. Tako kot Dušan ima tudi Zvonko najraje golobe. V golobnjaku jih ima okoli 70. Pasemskih. Med njimi je največ šlezjskih in varburških golšarjev. Najraje ima šlezjske golšarje, ki jih goji že več kot 10 let. Z njimi preživi tako rekoč vsak prosti trenutek. Zraven golobov se popolnoma sprosti in pozabi na vse tegobe vsakdanjega življenja. Z njimi vsako leto tekmuje na državnih, regijskih in društvenih razstavah, na

»Ni treba posebej poudarjati, da si male živali ogleda največ otrok /.../«

»Najlepše je seveda opazovati mladiče, ki jih kunčica skoti povprečno osem, včasih pa celo petnajst. «

katerih je doslej prejel že okoli 70 priznanj prvakov pasme ali barve. Letos je na društveni razstavi dobil priznanje za najboljšega goloba na razstavi, pravzaprav za najboljšo razstavljenjo žival. Ukvarja se tudi z golobi pismonošami. Z njimi tudi tekmuje. Je gospodar društva na Ptuj. Kot vsak član društva tudi on komaj čaka na razstavo, da lahko pokaže živali, ki jih je vzgojil čez leto.

Na razstavi pa niso bili le golobi in kunci. Ko sem si ogledoval te prelepe živali, so me zelo pritegnile kokoši – s petelini seveda. Včasih smo take kokoši in peteli-

ne lahko videli na domačih kmečkih dvoriščih. Danes so postali že neke vrste eksotika. V kletkah so bile sicer same rasne kokoši, nekatere tudi take, ki jih še nisem videl. Pa race in gosi, zlati in srebrni fazani, papige in grlice. Ja, golobi. Rasni golobi, ki smo jih obiskovalci lahko občudovali, so res nekaj posebnega. Čiste in ponosne ptice so. Za razliko od mestnih golobov, ki jim radi rečemo tudi leteče podgane. In bi se jih v marsikaterem mestu radi znebili. ▣

Zvonko Mohorko, Dušan Černenšek in Srečko Mlakar

Zvonko Mohorko

Dušan Černenšek

Trije praznični dogodki

Srečanje upokojencev
Srečanje zaposlenih
Dan odprtih vrat

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Silvestrski meni

iz restavracije PAN Kidričevo

Aperitiv

srebrna radgonska penina

Hladna predjed

prekajene gosje prsi na solatni posteljici,
koromačeva omaka in reducirano jabolko

Topla predjed

nabodala iz kozic na riževih rezancih s suhimi paradižniki in baziliko

Glavna jed

pečen svinjski file v zdrobovem ovoju na pireju iz gomoljne zelene
piščančja ruladica s črno trobento in cumberlandsko omako z zelenjavno košarico

solatni tris

Sladica

čokoladna »tortica« s kakijem
in sladoledom z bučnimi semeni

Recept za glavno jed

Pečen svinjski file v zdrobovem ovoju na pireju iz gomoljne zelene

Sestavine za 4 osebe:

0,60 kg svinjskega fileja, 1 skodelica zdroba, 2 skodelici mleka,
2 žčepa soli, 2 jajci, drobtine, 0,5 l olja, sol, poper, mešanica zelišč

Svinjski file začinimo in rahlo popečemo na maščobi.

Zavremo mleko in ga solimo. V njem skuhamo skodelico zdroba. Kuhamo ga toliko časa, kot zahteva navodilo na vrečki. Snov postane zelo gosta (testo), zato jo odstavimo s štedilnika. Dodamo 2 jajci in dobro premešamo. Počakamo, da se testo malo ohladi. V tem času pripravimo delovno površino, na kateri bomo testo oblikovali. Delovno površino potresemo z drobtinami, testo vzamemo v roke in oblikujemo daljši svaljek. Malo ga razvaljamo, vanj zavijemo opečen svinjski file, vse skupaj pa nato zavijemo v mrežico. Damo v pečico in pečemo 15 minut. Pustimo, da se malo ohladi, narežemo na rezine in položimo na pire iz zelene.

Pire iz gomoljne zelene

Na maščobi prepražimo čebulo, dodamo zeleno in vse skupaj dušimo nekaj minut. Po potrebi zalijemo s sladko smetano, za blažji okus dodamo malo krompirja in masla ter vse skupaj zmeljemo ali pretlačimo.

Piščančja ruladica s črno trobento in cumberlandsko omako z zelenjavno košarico

Sestavine za 4 osebe:

0,6 kg piščančjega fileja, 0,10 dag črne trobente, čebula, por, maščoba, sol, poper.

Piščančji file razrežemo, narahlo potolčemo in začinimo.

Posebej na maščobi prepražimo čebulo, por in gobe. Na desko položimo piščančji zrezek, nanj naneseemo nadev in zvijemo kot ruladico.

Pečemo lahko v ponvi ali v pečici 10–12 minut.

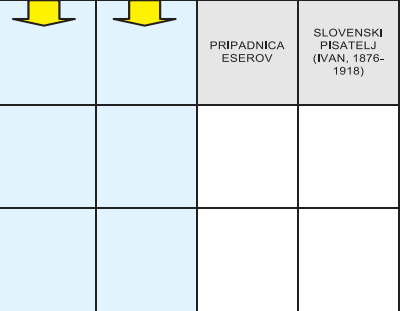
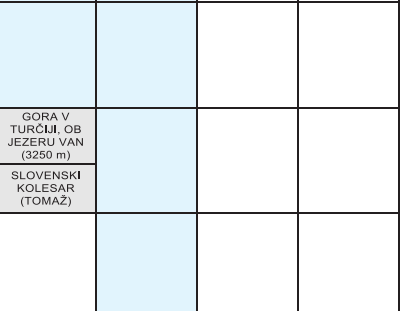
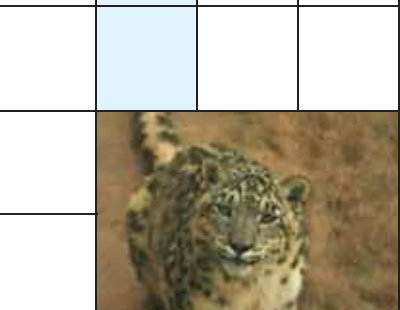
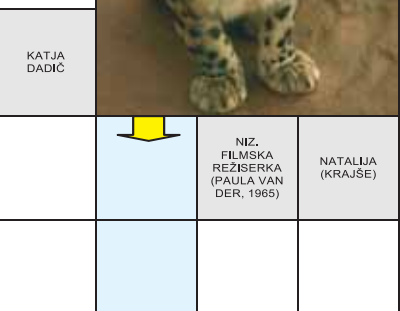
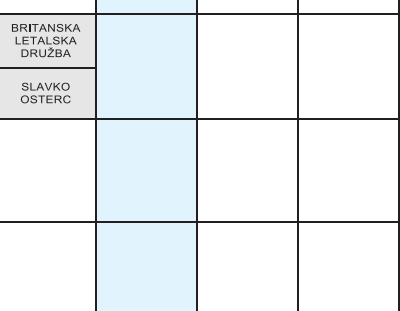
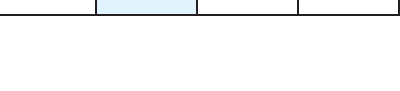
Cumberlandska omaka

150 g brusničnega džema, 30 g gorčice, 0,15 l rdečega vina, na rezance narezane lupine ene limone
in ene pomaranče (lahko tudi mleti ingver in sladkor), sol, mleti beli poper

V rdečem vinu skuhamo limonine in pomarančne lupine; vino naj povre na polovico količine, nato pa vse skupaj ohladimo. Ohlajenim olupkom primešamo gorčico, brusnice, sol in poper.

KRIŽANKA

SLOVARČEK: OJA – makedonska čipka, REMIC – slovenska pisateljica (Vera, 1920), ERASME – nizozemski humanist (Didier, 1469–1536), KEENE – angleški šahovski veleojster (Raymond, 1948), OEST – nizozemska filmska režiserka (Paula van der, 1965), ANAT – papežev letni dohodek, TRAORE – malijski politik (Moussa).

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2011	SLOVENSKI SLIKAR (... BOGDAN MEŠKO)	MADŽARSKO MOŠKO IME	LANTAN	GLAVNA SESTAVINA MAŠČOB	SLOVENSKI FILMSKI KRITIK (ŠTEFANČIČ)	MAKE- DONSKA ČIPKA	LASJE PRI MAJHNEM OTROKU	
	TISOČ MOLOV								
	HENRY THIERRY								
	→								
	→			NIZOZEMSKI HUMANIST (DIDIER)					
				CERKVENI OBRED					
	SLOVENSKA PISATELJICA (VERA, 1920)						OBDELO- VALEC KOVIN, KOVAC		
	ALUMINIJ	MALIJSKI POLITIK, NEKDANJI PRED- SEDNIK (MOUSSA)	DALMA- TINSKO ŽENSKO IME				UKRAJINSKA ATLETINJA (KRAVEC, 1966)		
			NABORNIK				JUD		
	OBSEKANO DEBLO DREVESA, ŠTOR				LOJZE ŽAGAR			TRENUTEK, HIP	
	NEKDANJI KANADSKI SMUČAR (KEN)				GRM ALI NIZKO DREVO Z ZELO TRDIM LESOM			PREBIVALKA LENARTA	
	JANA ČEDE					IVAN LAH			
	→			MINERALNA VODA IZ RADENCEV					
				PUŠČAVA V INDIJ					
	→								
	KRAJ PRI ŠMARJEŠKIH TOPLICAH						JAVNI PISAR		
							HRVAŠKO MESTO V VZHODNI SLAVONIJI		
	BASKOVSKA TERO- RISTIČNA ORGA- NIZACIJA				AVSTRILJSKO GOROVJE				
	TALUM	ANGLEŠKI ŠAHOVSKI VELE- MOJSTER (RAYMOND, 1948)	VRSTA ŽITA			KLEMEN TIČAR			
	KRAJEVNA SKUPNOST		PSIHIČNI ŠOK, POSLEDICA PREOBRE- MENITVE			MARJAN ŠAREC			
	JOŽE ŠUBIC			MAJHNI CMOKI					
	→			MET PRI JUDU, IPPON					
					ODDELEK KONJENICE, ESKADRON (ZAST.)				
	→				JAPONSKA NABIRALKA BISEROV				
	→					ALFI NIPČ		BRITANSKA LETALSKA DRUŽBA	
						ANTON FIDERŠAK		SLAVKO OSTERC	
	PRIVR- ŽENEC NEO- MARKSIZMA								
	→								
	OBRTNIŠKA IN TRGOVSKA BRATOV- ŠČINA PRI MUSLIMANIH						MESTO V SEVERO ZAHODNI ITALIJI		

Silvestrovanje in šov Restavracija Pan, Kidričevo 31. 12. 2011 ob 20. uri

Na silvestrovo bodo z nami **ansambel Šarmerji**, **pevka Ela**, **čarodej Andrej** s čarodejskim programom do polnoči, po polnoči nas bo z atraktivnimi latinskoameriškimi plesi, kabaretom, kankanom ... razvajala **plesna skupina Angels**.

Ansambel Šarmerji

Čarodej Andrej

Pevka Ela

Za vas bomo pripravili **svečani silvestrski meni** s petimi hodi. Izbirali boste lahko med mesnim, ribjim ali vegetarijanskim menijem, ponudba pa vključuje aperitiv s prigrizkom, sadni bife, čokoladno fontano, polnočno zdravico ter jutranjo juhico in prigrizke na bifejskem omizju.

Prodaja vstopnic v restavraciji Pan v Kidričevem. Cena vstopnice je 60 evrov na osebo z DDV.

Kontakt: 041 808 449, Vlado Pignar.